

Düzce Üniversitesi
Bilim ve Teknoloji Dergisi

Araştırma Makalesi

Shiny ile R Uygulaması Geliştirme ve Müşteri Kayıp Analizine İlişkin Web Destekli Bir Örnek Çalışma

Fatih KAYAALP*, Muhammet Sinan BAŞARSLAN

Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Mühendislik Fakültesi, Düzce Üniversitesi, Düzce, TÜRKİYE
**fatihkayaalp@duzce.edu.tr*

ÖZET

Veri madenciliğindeki problemlerin çözümünde çeşitli platformlar kullanılır. R programlama dili de bu platformlar içinde yaygın olarak kullanılanlardan biridir. R programlama dili açık kaynak kodlu olması ve sunduğu topluluk desteği sayesinde araştırmacıların ilgi odağındadır. Shiny, R kodlarının bir web arayüzü aracılığıyla paylaşılmasını sağlayan bir R paketidir. Müşteri Kayıp Analizi, hizmet almakta olan müşterilerden hangilerinin hizmet alımını durdurmayı düşündüğünü tahmin etmek amaçlı olarak kullanılan bir analizdir. Özellikle abonelik temelli sektörlerden olan haberleşme, ödemeli TV gibi sektörlerde müşteri analizlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, telekomünikasyon sektöründeki müşteri veri seti üzerinde C4.5 karar ağacı algoritması kullanılarak R paketlerinden biri olan Shiny vasıtasıyla web destekli olarak gerçekleştirilmiş olan müşteri kayıp analizi sunulmaktadır. Sunulan çalışma, uygulamanın gerçek hayattan alınmış bir veri seti üzerinde yapılmış olması, bu analizin yerel bilgisayarda yapılması yerine erişim izni olan kullanıcılar tarafından web üzerinden erişilerek uzaktan yapılabilmesine imkan sağlaması ve telekomünikasyon alanında müşteri kayıp analizi hakkında daha önceden R ile web tabanlı olarak yapılmamış olması özelliklerinden dolayı özgünlük taşımaktadır.

***Anahtar Kelimeler*:** *Veri madenciliği, R dili, Müşteri Kayıp analizi, Shiny, Telekomünikasyon*

A Web-based Customer Churn Analysis Study With Shiny On R

ABSTRACT

Various platforms are used to solve problems in data mining. The R programming language is also one of the widely used within these platforms. The R programming language is open source, and thanks to community support it is the on focus of researchers. Shiny is an R package that allows R code to be shared via web interface. Customer Churn Analysis is used to predict the customers who are going to stop receiving services. Customer churn analysis is widely used in customer analysis on communications sector which is one of the subscription-based sectors. A customer churn analysis has been performed and presented in the paper by applying C4.5 decision tree algorithm on telecommunications customer data which is web-supported by Shiny, one of the R packages. The study is different than others as it hass been applied on a real dataset, allowing the analysis to be made possible remotely on the web by remote users who have permissions to access instead of doing on local computer and a similar paper has not been seen in literature on telecommunicatons churn analysis before with R.
***Keywords**: Data Mining, R Language, Customer Churn Analysis, Shiny, Telecommunications*

Geliş: 16/05/2017, Düzeltme:15/07/2017, Kabul: 15/07/2017

I. GİRİŞ

Veri madenciliği, büyük ve karmaşık veriden anlamlı ve kurallı bilgiler elde edilmesi yani bilgi keşfidir. Veri madenciliğinde kullanılan ücretli ve ücretsiz programlar vardır. Bu programlar içinde açık kaynak kodlu olması ve sunduğu topluluk desteği sayesinde R programlama dili araştırmacılar arasında etkin olarak kullanılmaktadır [1]. Müşteri Kayıp Analizi; cep telefonu operatörleri, sigorta şirketleri gibi abone bazlı sektörlerde çalışan şirketlerden hizmet almakta olan müşterilerden hangilerinin kısa vadede hizmet alım sözleşmesini bitireceğini tahmin etmek üzere yapılan veri madenciliği esaslı bir veri analiz işlemidir. Bu analiz sonucunda hizmet sözleşmesini bitirmesi beklenen müşteriler belirlenir ve bu müşterilerin hizmet akdini uzatabilmek için genellikle çeşitli kampanyalar düzenlenir. Çünkü eldeki müşteriyi tutmak, yeni müşteri kazanmaktan her zaman daha ucuzdur.

R programlama dili sürekli geliştirilen binlerce pakete sahiptir. Sunulan çalışmada, bu paketlerden biri olan Shiny kullanımı yapılmıştır[2]. Shiny, yazılan R kodlarının bir web arayüzü aracılığıyla paylaşılmasını sağlayan bir R paketidir[3]. Bu sayede Shiny ile R programlama dilinde yazılan kodlar, HTML, CSS ya da JavaScript bilgisine gerek duymadan web arayüzlerinden kullanıcıların erişimine sunulabilmekte ve web destekli uygulamalar geliştirilerek uygulama dinamik bir yapıda web üzerinden kullanılabilmektedir.
Bu çalışmada veri madenciliği tekniklerinden C4.5 Karar ağacı algoritması kullanılarak Shiny ile Müşteri kayıp analizi anlatılmıştır. İkinci bölümde Shiny uygulaması gerçekleştirilmiş olan Telekomünikasyon veri seti ve C4.5 veri madenciliği algoritması anlatılmıştır. Üçüncü bölümde Shiny hakkında temel bilgiler ve gerçekleştirilmiş olan Shiny uygulaması anlatılmıştır. Dördüncü ve son bölümde de elde edilen sonuçlar verilmiştir.

II. TELEKOMÜNİKASYON VERİSETİ ve C4.5 KARAR AĞACI ALGORİTMASI

Bir telekomünikasyon şirketinden alınan müşteri verilerinden yararlanılarak müşterilerin ayrılma ihtimallerini tahmin etmek üzere Shiny'den yararlanarak dinamik bir Müşteri Kayıp Analizi çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada kullanılan veri setinde, 8000 müşteri kaydının kişisel detaylar haricindeki temel bilgileri ile beraber 6 aylık haberleşmeleriyle alakalı verileri mevcuttur. Bu veri setinin, gerekli önişleme ve değişken seçme çalışmaları sonrasında ortaya çıkan hali üzerinde C4.5 karar ağacı algoritması kullanılarak müşterilerin 7. ayda ayrılma oranlarına dair karar ağaçları ile bir sınıflandırılma gerçekleştirilmiştir.

A. VERİYİ ANLAMA VE HAZIRLAMA

Telekomünikasyon şirketinden alınmış olan veri setinde 8000 müşteri kaydı ve 20 değişken bulunmaktadır. Bu 20 değişkenin isimleri, açıklamaları ve veri tipleri tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1: *Telekomünikasyon veri seti ilişkin tüm değişkenler, gösterim biçimleri ve türleri*

Nitelik	Açıklaması	Veri tipi
age	Yaş	Nümerik
age_of_line	Müşterililik süresi	Nümerik
tariff_type	Tarif tipi (postpaid, prepaid)	Nominal
device_type	Cihaz tipi, smartphone, laptop vs.	Nominal
last_reload_year	Yükleme yapılan son tarih (prepaid aboneler için)	Nominal
mmo_count_07	Aylık kendi aboneleriyle konuşma sayısı (arama)	Nümerik
mmo_duration_07	Aylık kendi aboneleriyle konuşma süresi (arama)	Nümerik
mmt_count_07	Aylık aboneleriyle konuşma sayısı (aranma)	Nümerik
mmt_duration _07	Aylık kendi aboneleriyle konuşma süresi (aranma)	Nümerik
mmo_non_count	Diğer aboneleri ile aylık konuşma sayısı (arama)	Nümerik
mmo_non_duration	Diğer aboneleri ile aylık konuşma süresi (arama)	Nümerik
mmt_non_count	Diğer aboneler ile aylık konuşma sayısı (aranma)	Nümerik
mmt_non_duration	Diğer aboneleri ile aylık konuşma süresi (aranma)	Nümerik
mmo_total_count	Aylık toplam konuşma sayısı (arama)	Nümerik
mmo_total_duration	Aylık toplam konuşma süresi (arama)	Nümerik
mmt_total_count	Aylık toplam konuşma sayısı (aranma)	Nümerik
mmt_total_duration	Aylık toplam konuşma süresi (aranma)	Nümerik
msmo_count_07	Aylık sms atma sayısı	Nümerik
callcenter_count_07	Aylık çağrı merkezi şikayet arama sayısı	Nümerik
Churn_2013_07	Abone churn durumu	İkili

Telekomünikasyon veri setine ilişkin tablo 1'de görülen veri setinin veri türleri ve genel dağılımı Şekil 1'de görülmektedir.

```
> str(telekomkat)
'data.frame':   8000 obs. of  20 variables:
 $ age                   : int  50 37 29 47 22 55 31 37 53 49 ...
 $ age_of_line           : num  2935 49 2935 2935 49 ...
 $ tariff_type           : Factor w/ 2 levels "Konturlu","Faturali": 1 2 1 1 1 1 2 1 1 1 ...
 $ device_type           : Factor w/ 8 levels "Bilinmeyen","Mobil Tel",..: 5 5 1 5 5 2 5 2 2 2 ...
 $ last_reload_year      : int  2014 1900 1900 2014 2014 2014 2014 2014 2013 1900 ...
 $ mmo_count_07          : num  7 32 1 1 8 0 148 0 0 19 ...
 $ mmo_duration_07       : Factor w/ 9 levels "0-2 saat","2-4 saat",..: 1 1 1 1 1 1 2 1 1 1 ...
 $ mmo_non_count_07      : num  3 15 29 98 61 117 136 23 0 1 ...
 $ mmo_non_duration_07   : Factor w/ 11 levels "0-500 saat","500-1000 saat",..: 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 ...
 $ mmt_count_07          : num  54 27 9 93 139 12 29 19 0 48 ...
 $ mmt_duration_07       : Factor w/ 27 levels "0-500 saat","500-1000 saat",..: 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 ...
 $ mmt_non_count_07      : num  3 15 29 98 61 117 136 23 0 1 ...
 $ mmt_non_duration_07   : Factor w/ 7 levels "0-500 saat","500-1000 saat",..: 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 ...
 $ mmo_total_count_07    : num  10 128 325 253 0 171 284 23 0 114 ...
 $ mmo_total_duration_07: Factor w/ 22 levels "0-500 saat","500-1000 saat",..: 1 1 1 1 1 2 4 1 1 2 ...
 $ mmt_total_count_07    : num  136 56 0 54 0 70 117 29 0 62 ...
 $ mmt_total_duration_07: num  10796 0 0 3330 10574 ...
 $ msmo_count_07         : int  1644 35 29 2 1644 17 1644 5 0 16 ...
 $ callcenter_count_07   : int  0 0 1 0 1 0 2 1 0 0 ...
 $ churn_2013_07         : Factor w/ 2 levels "H","E": 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 ...
```

Şekil 1: *Veri türlerinin RStudio'daki tür ve genel dağılımları*

Şekil 2'de telekomünikasyon veri setinin özet bilgisi görülmektedir. Şekil 2'de yer alan niteliklerin minumum değeri (Min), maksimum değeri (Max), birinci çeyreklik değeri (1st Qu.), medyanı (Median), ortalaması (Mean) ve üçüncü çeyreklik değeri (3st Qu.) görülmektedir.

```
> summary(telekomkat)
      age          age_of_line     tariff_type          device_type   last_reload_year  mmo_count_07
 Min.   :16.00   Min.   :  49   Konturlu:5461   Mobil Tel     :3701   Min.   :1900     Min.   :   0.00
 1st Qu.:28.00   1st Qu.: 266   Faturali:2539   Akilli Telefon:3254   1st Qu.:1900     1st Qu.:   0.00
 Median :36.00   Median : 705                   Bilinmeyen    : 786   Median :2013     Median :  15.00
 Mean   :38.13   Mean   :1117                   Usb Modem     : 229   Mean   :1981     Mean   :  40.63
 3rd Qu.:46.00   3rd Qu.:1476                   Tablet PC     :  17   3rd Qu.:2014     3rd Qu.:  54.00
 Max.   :73.00   Max.   :2935                   Modul         :  11   Max.   :2014     Max.   :1049.00
                                                (Other)       :   2
  mmo_duration_07 mmo_non_count_07      mmo_non_duration_07  mmt_count_07          mmt_duration_07
 0-2 saat  :7245   Min.   :   0.00   0-500 saat    :7213     Min.   :  0.00   0-500 saat    :7346
 2-4 saat  : 591   1st Qu.:   2.00   500-1000 saat : 589     1st Qu.:  4.00   500-1000 saat : 415
 4-6 saat  : 107   Median :  24.00   1000-1500 saat: 128     Median : 23.00   1000-1500 saat: 108
 6-8 saat  :  46   Mean   :  63.87   1500-2000 saat:  34     Mean   : 42.62   1500-2000 saat:  64
 8-10 saat :   6   3rd Qu.:  82.00   2000-2500 saat:  16     3rd Qu.: 59.00   2000-2500 saat:  28
 10-12 saat:   2   Max.   :1155.00   2500-3000 saat:   7     Max.   :629.00   2500-3000 saat:  16
 (Other)   :   3                     (Other)       :  13                      (Other)       :  23
mmt_non_count_07      mmt_non_duration_07 mmo_total_count_07    mmo_total_duration_07
 Min.   :   0.00   0-500 saat    :7506     Min.   :   0.0     0-500 saat    :6104
 1st Qu.:   2.00   500-1000 saat : 412     1st Qu.:   6.0     500-1000 saat :1176
 Median :  24.00   1000-1500 saat:  58     Median :  58.0     1000-1500 saat: 378
 Mean   :  63.87   1500-2000 saat:  16     Mean   : 107.6     1500-2000 saat: 163
 3rd Qu.:  82.00   2000-2500 saat:   5     3rd Qu.: 153.0     2000-2500 saat:  64
 Max.   :1155.00   2500-3000 saat:   1     Max.   :1533.0     2500-3000 saat:  51
                   3000-3500 saat:   2                        (Other)       :  64
mmt_total_count_07 mmt_total_duration_07 msmo_count_07  callcenter_count_07 churn_2013_07
 Min.   :  0        Min.   :     0       Min.   :   0   Min.   : 0.0000     H:7857
 1st Qu.: 19        1st Qu.:  1981       1st Qu.:   1   1st Qu.: 0.0000     E: 143
 Median : 69        Median : 10447       Median :  15   Median : 0.0000
 Mean   : 97        Mean   : 19009       Mean   : 403   Mean   : 0.9441
 3rd Qu.:138        3rd Qu.: 24524       3rd Qu.: 172   3rd Qu.: 1.0000
 Max.   :883        Max.   :808596       Max.   :1644   Max.   :26.0000
```

Şekil 2: *Veri setinin özet bilgisi*

III. SHINY PAKETİ İLE KARAR AĞAÇLARI ESASLI MÜŞTERİ KAYIP ANALİZİ UYGULAMASI

Veri madenciliği yöntemlerinden sınıflandırma algoritmaları ile yapılan çalışmaların daha dinamik hale gelmesi Shiny paketi ile yapılabilmektedir. Shiny ile web tabanlı dinamik veri madenciliği uygulamaları gerçekleştirilebilmektedir. Bu bölümde ilk olarak veri madenciliği algoritmaları ile web tabanlı dinamik bir çalışma gerçekleştirmek için yapılması gereken işlemler anlatılmıştır. Daha sonra Telekomünikasyon müşterilerine yönelik kayıp analizi için gerçekleştirilen işlemler anlatılmıştır. Bu çalışma boyunca RStudio [4], R Shiny paketi [2], performans değerlendirme yöntemlerinden hold-out için caret [5] paketi kullanılmıştır.

Uygulama gerçekleştirildikten sonra, web ortamında paylaşılması shinyapps.io ortamından olabilmektedir. Shinyapps.io, RStudio tarafından yönetilen ve Shiny uygulamalarının barınmasına imkan sağlayan bir platformdur [6]. Bu platforma ücretli ve ücretsiz kayıt olma işlemini gerçekleştirdikten sonra shinyapps.io 'daki başlama klavuzunda yer alan direktiflere göre yüklenebilir.[7]

A. VERİYİ ANLAMA VE HAZIRLAMA

Shiny paketi, R programla dili için kullanıcılara kodlama anlamında avantajlar sunan RStudio yazılım geliştirme ortamına ait bir projedir[8]. Shiny uygulamalarında kullanılan dosyalar da R uzantılı dosyalar olsa da bu dosyaların çalıştırılması ve bir araya getirilmesi normal R çalıştırma prensibinden farklıdır. Bu noktadaki fark, hem "kullanıcı" hemde "sunucu" taraflı olmasıdır. Kullanıcı arayüzü kullanıcıya gösterilen metin, grafik ya da işlem başlatacak buton gibi bileşenleri içermesinin yanı sıra kullanıcıdan alınan girdilere göre çıktıları da gösterir. Kullanıcı arayüzündeki formlar sunucu tarafı ile

ilişkilendirilir. Yani kullanıcı arayüzünde kullanıcı forma veri girdiğinde bu veriler sunucu tarafına gönderilir. Sunucu tarafında R kodları ile yapılmak istenen amaca yönelik işlemler yapılarak kullanıcı arayüzünde gösterilmek üzere oluşturulan çıktılar kullanıcı arayüzüne gönderilir.

İlk olarak Rstudio'da uygulama klasörü açılır ve bu klasörün içine üç farklı dosya oluşturulur. Bunlar "ui.R", "server.R" ve "global.R" dosyalarıdır. "Global.R" dosyası, "server.R" ve "ui.R" dosyaları tarafından erişilen bir dosyadır.

"Global.R" dosyasında kullanılacak kütüphaneler, veri setinin okunacağı dosya dizini veya web url'nin bildirilmesi ve veri seti üzerinde yapılması gereken çeşitli işlemler bulunur. "ui.R" dosyasında kullanıcıların kişisel bilgi, aylık telekomünikasyon bilgisi gibi bilgileri girmeye ve bu bilgiler ile yapılan sınıflandırma sonucunu görmeye imkan sağlamak için tasarlanmış bir arayüz bulunur. "server.R" dosyasında da kullanıcı arayüzünden gelen bilgiler kullanılarak tanımlanan analizler yapılır.

B. Shiny'de Karar Ağaçları ile Müşteri Kayıp Analizi

Uygulamaya geçmeden önce yukarıda isimleri geçen "Global.R", "ui.R", "server.R" dosyaları oluşturulur. "Global.R" dosyasında yapılan işlemler; telekomünikasyon müşteri veri setini dosyadan çağırma, kullanılacak R paketleri ve veri seti sütun isimleri ile ilgili kodlar olarak sıralanabilir. Şekil 3'de oluşturulan "Global.R" dosyası görülmektedir.

global.R

```
library(shiny)
library(caret)
library(e1071)
library(RWeka)

musteri<-read.table("C:/Users/sinan/Desktop/sonn/data/as.csv",header = FALSE, sep=",",dec=".",encoding = "UTF-8")


colnames(musteri)<-c("age","age_of_line","tariff_type","device_type","last_reload_year","mmo_count_07",
                     "mmo_duration_07","mmo_non_count","mmo_non_duration",
                     "mmt_count_07","mmt_duration_07","mmt_non_count","mmt_non_duration",
                     "mmo_total_count_07","mmo_total_duration_07","mmt_total_count_07","mmt_total_duration_07",
                     "msmo_count_07","callcenter_count_07","churn_2013_07")
```

Şekil 3: *Global.R dosya görüntüsü*

Kullanıcı ara yüzü sayfa tasarımı için fluidPage ve column fonksiyonları kullanılmıştır. FluidPage, yapısında sayfa ve sütunlar bulunduran bir sayfa yerleşim biçimidir. fluidRow bir satır; column ise bir satırdaki sütunları oluşturmak için kullanılmıştır. Şekil 4'de görüldüğü gibi uygulamanın başlığı title ifadesiyle verilirken; "window title" ise web tarayıcının başlık alanında görüntülenmek üzere verilmiştir. Ayrıca style ile stil düzenlemesi yapılmış ve h6, div, hr gibi çeşitli HTML komutları kullanılmıştır.

```
fluidPage(

fluidRow(column(12,titlePanel(title="KARAR AGACLARI ile MUSTERI KAYIP ANALIZI",
                              windowTitle = "Shiny - Veri Madenciligi"),
                div("Basarslan Sinan M.,2017. KARAR AGACLARI ile MUSTERI KAYIP ANALIZI",
                    style="color:black;font-size:small"),
                h6("Musteri Kayip Analizi Uygulamasi Bir Telekomunikasyon Veri Uzerinde Gerceklestirilmistir. "),
                hr()
)),
```

Şekil 4: *Ui.R'da satır ve sütun düzenlemeleri kodu*

Şekil 5'de görüldüğü gibi telekomünikasyon veri setindeki tamsayı olan nitelikler numericInput ile tanımlanmış ve ilk değer olarak da 0 atanmıştır.

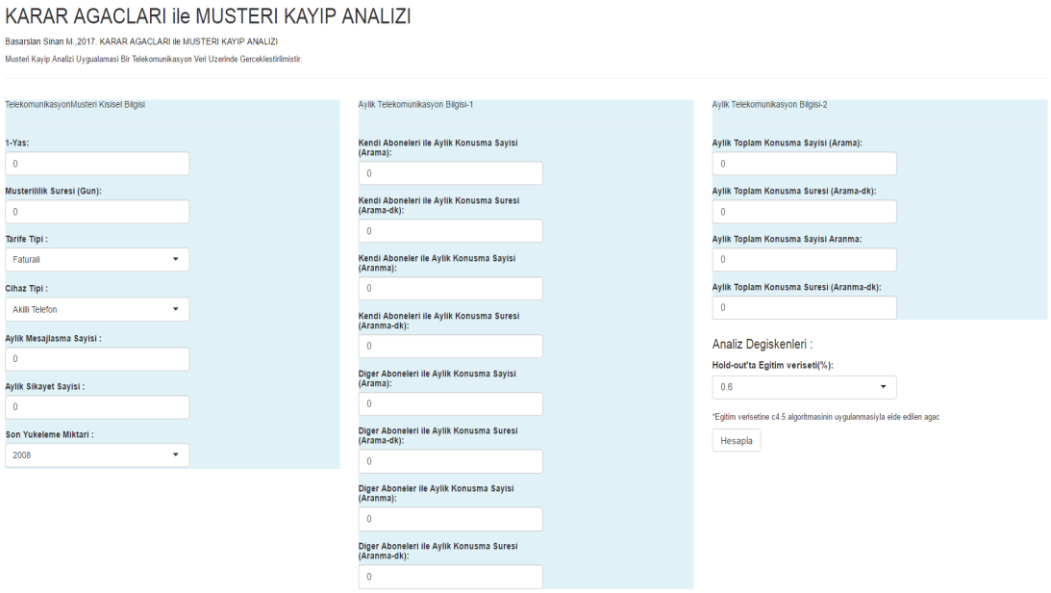
```
fluidRow(

  column(4,div(tags$h4(" TelekomunikasyonMusteri Kisisel Bilgisi ",style="font-size:small;background-color:#E0F2F7;",
                       hr(),

                       selectInput(inputId="age",label="Yaaş :",choices=levels(musteri$age)),
                       numericInput(inputId="age_of_line",label ="Musterililik Suresi (Gun):",value=0),
                       selectInput(inputId="tariff_type",label="Tarife Tipi :",choices=levels(musteri$tariff_type)),
                       selectInput(inputId="device_type",label="Cihaz Tipi :",choices=levels(musteri$device_type)),
                       numericInput(inputId="msmo_count",label ="Aylik Mesajlasma  Sayisi :",value=0),
                       numericInput(inputId="callcenter_count",label ="Aylik Sikayet Sayisi :",value=0),
                       selectInput(inputId="last reload year",label="Son Yukeleme Miktari :",choices=levels(musteri$last reload year))
  ))),
```

Şekil 5: *Ui.R'da veri girişlerinin tanımlanma kodları*

Kullanıcı kişisel ve aylık telekomünikasyon verilerine yönelik değerleri girdikten sonra "hesapla" butonu ile tahmin sonucunu, karar ağacını ve performans değerlendirmek için confussion matrisini görüntülemektedir. Bunun için actionbutton kullanılmıştır. Çıktı değerleri de verbatimTextOutput("tahminSonucu) ile verilmiştir. Şekil 6'da kullanıcı arayüz tasarımı görülmektedir.

Şekil 6: *Ui.R sayfa görüntüsü*

Kullanıcı arayüzünden girilen değerlerin analiz edilerek çıktı döndürmesi, sunucu tarafındaki "server.R" dosyasındaki komutlarla olur. Kullanıcıdan form olarak istenen bilgiler Şekil 6'da görülmektedir. Kullanıcı bu değerleri doldurduktan sonra Şekil 7'de yer alan Analiz değişkenleri bölümünden eğitim veri seti olarak rasgele ayrım oranını belirler ve hesapla butonuna basar. Hesapla butonuna basması ilem bereaber kullanıcının girdiği değerler "server.R" dosyasına iletilir. "Server.R" dosyasında oluşturulan eğitimIndisleri() fonksiyonu içinde indislerin rasgele seçimi için createDataPartition() fonksiyonu kullanılmaktadır. Eğitim veri setinin yüzdesel ayrımının arka planda yapılmasını sağlayan kod bloğu şekil 7'de görülmektedir.

```
egtmIndisleri<-reactive({
  #egitim veriseti icin indisler belirlenir.
  set.seed(1)
  egitimIndisleri<-createDataPartition(y=musteri$churn_2013_07,p=as.numeric(input$holdout),list=FALSE)
egitimIndisleri
})
```

Şekil 7:*Eğitim indislerinin seçiminde server.R tarafında çalışan kod*

Eğitim veri seti oluşturulduktan sonra müşteri veri seti üzerinde oluşturulan eğitim indisleri çağrılarak C4.5 modelini oluşturmak için server.R'da bulunan ve şekil 8'da kodu görülen model() fonksiyonu çağırılır.

```
model<-reactive(
  {
    #Egitim veriseti olusturulur.
    egitim<-musteri[egtmIndisleri(),]

    #C4.5 algoritmasi uygulanir, kullanicinin secimine gore olusturulan modeller degisir.


    C45_modeli<-J48(churn_2013_07 ~.,data=egitim)

    C45_modeli
  }
)
```

Şekil1 8: *Model() fonksiyonu*

Eğitim indisleri kullanılarak model oluşturulduktan sonra müşterilerin kaybına yönelik tahmini model sonucunun, kullanıcının hesapla butonuna bastıktan sonra yazdırılabilmesi için eventReactive() fonksiyonu kullanılır. Kullanıcı girdisi olarak istenen değerler girildikten sonra bu değerler ve müşteri ayrılma bilgisini tutan churn niteliği sırayla yenimusteri değişkenlerine atılır. Ancak churn değeri boş geçilir. C4.5 modelinin hesaplandığı model() fonksiyonu ve yenimusteri değişkenleri predict fonksiyonuna verilerek tahminiSinif değişkenine atanır. Elde edilen sonuçlar tahminSonucu() nesnesi ile metinsel ifade olarak döndürülür. Bu işlemler şekil 9'da görülmektedir.

```
tahminSonucu<-eventReactive(
  input$hesapla,{
    #Kullanicinin girecegi bilgilerin tutulacagi bir degisken tanimlanir
    #ve girilen degerler sirasiyla ilgili alanlara atanir.

    yenimusteri<-musteri[0,]
    yenimusteri<-musteri[1,1]<-input$age
    yenimusteri<-musteri[1,2]<-as.numeric(input$age_of_line)
    yenimusteri<-musteri[1,3]<-input$tariff_type
    yenimusteri<-musteri[1,4]<-input$device_type
    yenimusteri<-musteri[1,5]<-input$last_reload_year
    yenimusteri<-musteri[1,6]<-as.numeric(input$mmo_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,7]<-as.numeric(input$mmo_duration_07)
    yenimusteri<-musteri[1,8]<-as.numeric(input$mmt_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,9]<-as.numeric(input$mmt_duration_07)
    yenimusteri<-musteri[1,10]<-as.numeric(input$mmo_non_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,11]<-as.numeric(input$mmo_non_duration_07)
    yenimusteri<-musteri[1,12]<-as.numeric(input$mmt_non_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,13]<-as.numeric(input$mmt_non_duration_07)

    yenimusteri<-musteri[1,14]<-as.numeric(input$mmo_total_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,15]<-as.numeric(input$mmo_total_duration_07)
    yenimusteri<-musteri[1,16]<-as.numeric(input$mmt_total_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,17]<-as.numeric(input$mmt_total_duration_07)

    yenimusteri<-musteri[1,18]<-as.numeric(input$msmo_count_07)
    yenimusteri<-musteri[1,19]<-as.numeric(input$callcenter_count_07)

    yenimusteri<-musteri[1,20]<-NA

    #Girilen bilgilere gore yeni ornek icin tahmin gerceklestirilir.
    tahminiSinif<-predict(model(),newdata=yeniOrnek[1,-20])

    #Elde edilen sonuc metinsel bir ifade ile doldurulur.
    if(tahminiSinif==E)
      "Musteri ayrilma riski yoktur."
    else
      "Musteri ayrilma riski vardir."
  })
```

Şekil 9: *Tahmin sonucunun hesaplanması*

Şekil 9'daki gibi tahmin sonucunun eventReactive() fonksiyonu ile döndürüldüğü gibi karar ağacı ve performans hesabını gösteren kontenjans tablosunun yer aldığı confussion matrisi oluşturulması kodu şekil 10'da görülmektedir. Kontenjans tablosu şekil 14'de görülmektedir.

```
kararAgaci<-eventReactive(

  input$hesapla,{#Egitim sonucunda olusturulan karar agaci dondurulur
    model()
  }
)
performansHesabi<-eventReactive(
  input$hesapla,{
    #Test veri seti kullanilarak performans degerlendidirilmesi yapilir
    tahminiSiniflar<-predict(model(),newdata=musteri[-egtmIndisleri(),-20])
    cm<-caret::confusionMatrix(data=tahminiSiniflar,reference=musteri[-egtmIndisleri(),20])
    cm
  }
)
```

Şekil 10: *Karar ağacı, performans hesabı*

Bu işlemlerin kullanıcı arayüzünde görülmesini sağlayan kod bloğu da şekil 11'de görülmektedir.

```
#Tahmini sonucu model karari ekrana yazdirilir
output$karar<-renderText(
  {
    tahminSonucu()
  }
)

#Karar agaci ekrana yazdirilir.

output$kararAgaci<-renderPrint(
  {
    kararAgaci()

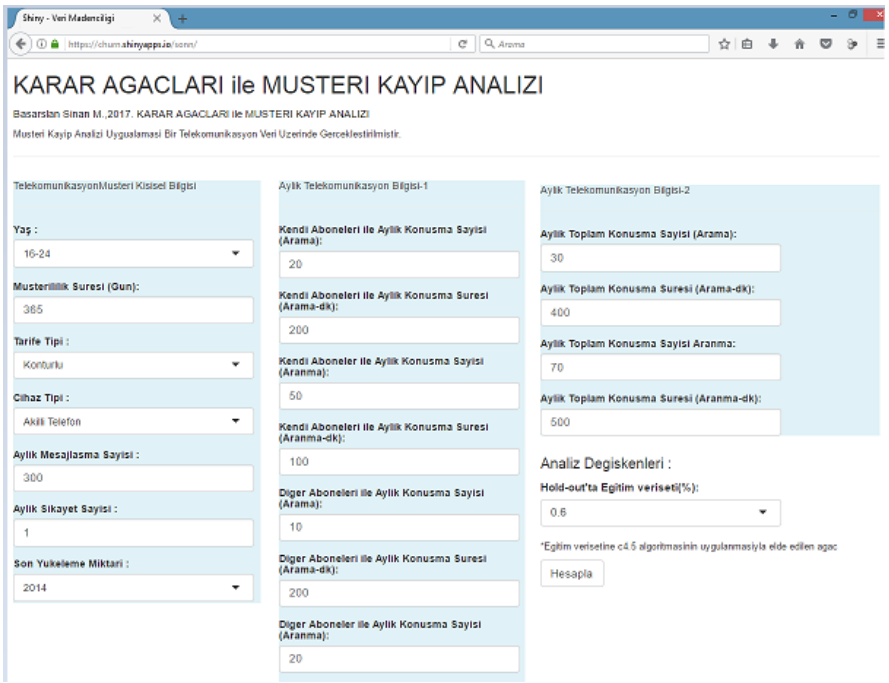
  }
)
#Performans degerlendirme sonucu  bulgular ekrana yazdirilir.

output$performansDegerlendirme<-renderPrint(
  {
    performansHesabi()

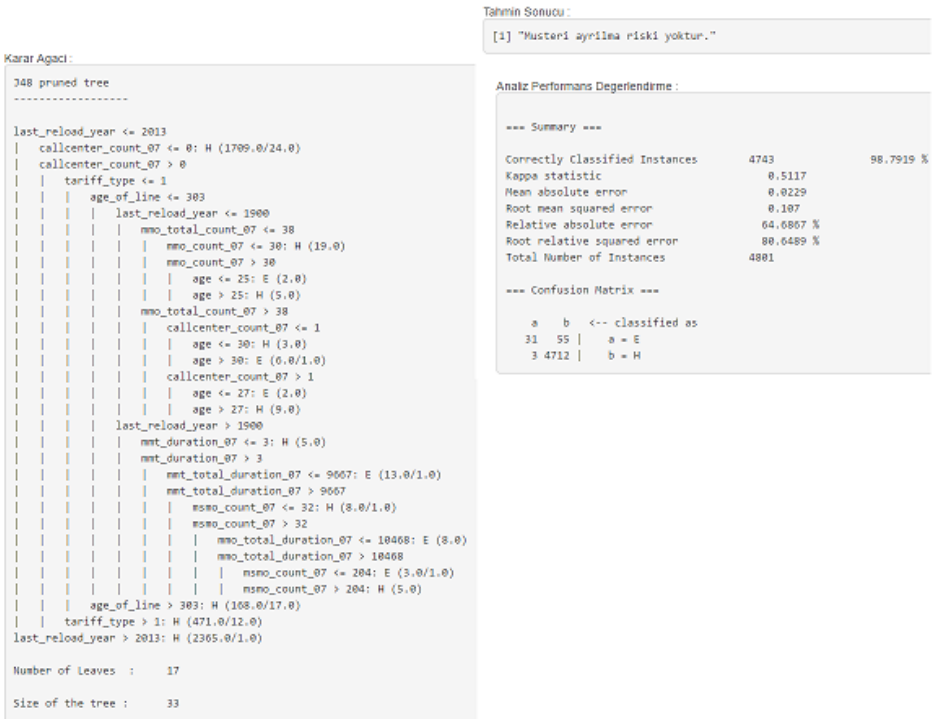
  }
)
```

Şekil 11: *Sonuçların yazdırılması*

Çıktıların ekrana yazdırılması ile uygulama tamamlanmış olur. Kullanıcı arayüzünde veri girme ve ekrana sonuçların yazdırılması ile ilgili görseller sırasıyla şekil 12 ve şekil'13 de görülmektedir.

Şekil 12: *Kullanıcı ara yüzünde veri girilen kısım*

Şekil 13: *Ekrana sonuçların yazdırılması*

IV. SONUÇ

Bu çalışmada telekomünikasyon sektöründeki bir şirketten alınmış gerçek bir veri seti kullanılarak müşteri kayıp analizi üzerine web tabanlı bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulama içerisinde veri madenciliği yöntemlerinden olan C4.5 karar ağacı ile sınıflandırma algoritması kullanılmış ve %98,79 oranında doğru bir sınıflandırma performansı ortaya koyduğu görülmüştür.

Bu uygulamanın web tabanlı ve dinamik olarak çalışabilmesi, R Veri Madenciliği programının Shiny paketi ile sağlanmıştır. Bu paket ile oluşturulan arayüz aracılığı ile girdi değerleri kullanıcılardan web ortamında alınarak sonuçların hesaplanabildiği gösterilmiştir. Ayrıca kullanıcılarının yapacakları analizleri R ile daha dinamik ve görsel yapmalarına imkan sağlayacağı anlatılmıştır.
Literatürde sağlık verileri kullanılarak sağlık sektörüne yönelik olarak yapılmış web tabanlı çalışmalar olmasına rağmen, telekomünikasyon sektöründe müşteri kaybı tahmini hakkında yapılmış web tabanlı çalışmalara rastlanmamıştır.

Sunulan çalışma, uygulamanın gerçek hayattan alınmış bir veri seti üzerinde yapılmış olması, bu analizin yerel bilgisayarda yapılması yerine erişim izni olan kullanıcılar tarafından web üzerinden erişilerek uzaktan yapılabilmesine imkan sağlaması ve telekomünikasyon alanında müşteri kayıp analizi hakkında daha önceden R programı ile web tabanlı olarak yapılmamış olması özelliklerinden dolayı özgünlük taşımaktadır.

Kullanılan telekomünikasyon veri setinde müşteri kaydı sayısının çok büyük olmaması nedeniyle Türkiye'deki telekomünikasyon müşterilerinin ayılma davranışlarını tam olarak yansıtamamış olabilir. Bu dezavantaj, müşteri kaydı sayısı ve bu kayıtların içindeki değişken sayıları arttırılarak azaltılabilir.

V. KAYNAKLAR

[1] Kartal E, Balaban, E., "*M. E. Sınıflandırmaya Dayalı Makine Öğrenmesi Teknikleri Ve Mes Kardiyolojik Risk Değerlendirmesine İlişkin Bir Uygulama*", Çağlayan Kitapevi, 1. BASKI, 2016

[2] RStudio, 2015b, *Shiny*, http://shiny.rstudio.com/

[3] Chang, W., Cheng, J., Allaire, J. J., Xie, Y. ve McPherson, J., 2015, *Shiny: Web Application Framework for* R, http://CRAN.R-project.org/package=shiny, *(Erişim tarihi: 10 şubat, 2016).*

[4] RStudio, 2015a, *Home - RStudio*, http://www.rstudio.com/

[5] Wing, M. K. C. From J., Weston, S., Williams, A., Keefer, C., Engelhardt, A., Cooper, T.,…. Scrucca, L.(2015). *Caret: Classification and regression Training*. http://CRAN.R-project.org.org/package=caret

[6] Shinyapps user guide. (2016). *Shinyapps.io user guide*. http://docs.rstudio.com/getting-started.html *(Erişim tarihi: 21 şubat, 2016).*

[7] Shinyapps user guide installation. (2016). *Shinyapps.io user guide*. http://docs.rstudio.com/shinyapps.io/getting-started.html#installation, *(Erişim tarihi: 21 şubat, 2016).*

[8] RStudio, 2015b, *Shiny*, http://shiny.rstudio.com/, *(Erişim tarihi: 21 şubat, 2016).*